

K R O N I K A

70-LECIE URODZIN PROF. DR J. KOSTRZEWSKIEGO. W dniu 25 II 1955 r. obchodził w pełnej świeżości i aktywności twórczej siedemdziesiątą rocznicę urodzin członek tytularny Polskiej Akademii Nauk, zasłużony organizator i dyrektor Muzeum Archeologicznego¹ w Poznaniu, prezes honorowy Polskiego Towarzystwa Archeologicznego, członek Rady Naukowej IHKM PAN i wielu towarzystw krajowych oraz zagranicznych — prof. dr Józef Kostrzewski. Zasługi Jubilata uczczono na uroczystym posiedzeniu zorganizowanym przez PTA, odbytym w Poznaniu w dniu jego urodzin. Z ramienia IHKM przemówił na uroczystości, podnosząc znaczenie wkładu prof. Kostrzewskiego dla rozwoju archeologii Polski, dawny jego długoletni asystent, a obecnie kierownik Działu I IHKM PAN i dyrektor Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, prof. dr Zdzisław Rajewski. Jubilat otrzymał liczne depecze i listy gratulacyjne, m. in. od dyrektora Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN i rozmaitych placówek tego Instytutu. Nadmienić wypada, że w roku 1955 ukazało się drukiem III wydanie *Wielkopolski w czasach przedhistorycznych* (obecny tytuł: *Wielkopolska w pradziejach*); pierwsze zaś wydanie z datą 1914 było pierwszą książką pozycją obecnego jubilata, a równocześnie stanowi ważną datę w historii polskiej nauki archeologii. (PS)

70-LECIE URODZIN DOC. DR G. LEŃCZYKA. W dniu 24 II 1955 r. obchodził jubileusz swego siedemdziesięciolecia kustosz Muzeum Archeologicznego w Krakowie, doc. dr Gabriel Leńczyk, odbierając na spotkaniu zorganizowanym w Krakowie liczne dowody przyjaźni i uznania od przełożonych, przyjaciół i kolegów za wieloletnią, pełną oddania i ofiarności służbę dla archeologii. Jubilat, który wiele zdziałał na odcinku badania grodzisk małopolskich, otrzymał też wiele życzeń z całej Polski. (PS)

PRYZNANIE TYTUŁÓW NAUKOWYCH. Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki przyznała spośród archeologów Polski w 1954 roku tytuł profesora nadzwyczajnego — dr Stefanowi Noskowi, tytuł docenta — dr Janinie Kamińskiej, dr Wojciechowi Kóćce, dr Andrzejowi Nadolskiemu i dr Andrzejowi Żakiemu, a w 1955 roku tytuł profesora nadzwyczajnego — dr Włodzimierzowi Hołubowiczowi, dr Zofii Podkowińskiej, dr Zdzisławowi Rajewskiemu i dr Ludwikowi Sawickiemu, tytuł docenta — dr Gabrielowi Leńczykowi.

NAGRODY PAŃSTWOWE. Komitet Nagród Państwowych na dzień 22 lipca 1955 roku uchwalił m. in. przyznanie prof. dr Witoldowi Henslowi, dyrektorowi IHKM PAN, nagrodę II stopnia za pracę pt. *Słowiańszczyzna wczesnośredniowieczna*, w ramach zaś nagrody zespołowej II stopnia za zasługi naukowe w dziedzinie muzealnictwa

¹ Świętącego w tym roku dziesięciolecie istnienia jako jednostka samodzielna.

m. in. prof. K. Michałowskiemu, przewodniczącemu Rady Naukowej IHKM PAN i kierownikowi Działu II IHKM, oraz prof. dr Z. Kępińskiemu, kierownikowi Stacji Archeologicznej IHKM PAN Poznań-Katedra. Nagrody naukowe III stopnia przyznano m. in. członkom Rady Naukowej IHKM PAN, prof. prof. B. Bilińskiemu i M. Małowistowi.

NOMINACJA NA UNIWERSYTECIE POZNAŃSKIM. Z dniem 1 września 1955 roku przeniesiony został z Wrocławia do Poznania na stanowisko samodzielnego pracownika nauki przy Katedrze Archeologii Polski U. P. — doc. dr Wojciech Kóčka, dotychczasowy kierownik Stacji Archeologicznej IHKM PAN we Wrocławiu.

NOWY DYREKTOR MUZEUM W KRAKOWIE. Z dniem 1 lipca 1955 na stanowisko dyrektora Muzeum Archeologicznego w Krakowie, opróżnione na skutek śmierci doc. dr Tadeusza Reymana, powołany został prof. dr Stefan Nosek, kierownik Zakładu Archeologii Polski IHKM PAN w Krakowie. Oficjalnego wprowadzenia dokonał dyrektor Centralnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki, doc. dr Kazimierz Malinowski, w dniu 25 lipca 1955 r.

ZMIANA NA STANOWISKU DYREKTORA MUZEUM W SZCZECINIE. W sierpniu 1955 roku stanowisko dyrektora Zachodnio-pomorskiego Muzeum w Szczecinie, w którym znajduje się bogaty Dział Archeologiczny, objął archeolog mgr inż. Władysław Filipowiak, dotychczasowy inspektor ochrony zabytków archeologicznych na woj. poznańskie i szczecińskie oraz kierownik Stacji Archeologicznej IHKM PAN w Wolinie. Istnieje uzasadniona nadzieja, że muzeum to w większym niż dotąd stopniu położy nacisk na problematykę archeologiczną i że dojdzie do wyrównania poważnego zaniedbania, które dało się ostatnio na tym odcinku zauważyć. IHKM PAN, realizując postulaty konferencji szczecińskiej z 1954 r., ma zamiar przystąpić w najbliższym czasie do prac organizacyjnych nad stworzeniem w Szczecinie Zakładu Archeologii Pomorza.

ARCHEOLOG W MUZEUM W RZESZOWIE. Z dniem 1 sierpnia 1955 r. Centralny Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków stworzył etat dla archeologa w muzeum w Rzeszowie. Etat ten został już obsadzony. W ten sposób zaniedbany dotąd pod względem archeologicznym region rzeszowski uzyskał realną opiekę archeologa.

WSPÓLPRACA MUZEÓW ARCHEOLOGICZNYCH Z IHKM. W maju 1955 r. Ministerstwo Kultury i Sztuki — Centralny Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków zorganizowało konferencję dyrektorów muzeów i kierowników działów archeologicznych dla przedyskutowania potrzeb, sieci i kierunku pracy muzealnych placówek archeologicznych, podległych Ministerstwu Kultury i Sztuki. Na konferencji, na bazie referatu dyrektora IHKM PAN prof. W. Hensla, przedyskutowano wszechstronnie zagadnienie współpracy muzeów archeologicznych z IHKM. Uznano m. in. potrzebę ustalenia wspólnego ogólnopolskiego planu badawczego, obejmującego także muzea, uporządkowania zagadnień wydawniczych itp. w porozumieniu z IHKM PAN. (PS)

MIĘDZYKONFERENCJA POŚWIĘCONA CERAMICE WCZESNO-I PÓŹNOŚREDNIOWIECZNEJ W BERLINIE. W dniach 22—26 marca 1955 roku Niemiecka Akademia Nauk w Berlinie zorganizowała międzynarodową konferencję poświęconą ceramice wczesno- i późnośredniowiecznej, połączonej z pokazem materiałów ceramicznych z krajów w niej uczestniczących. W konferencji, obok licznie reprezentowanych przedstawicieli obu części Niemiec, wzięli udział delegaci Bułgarii, Czechosło-

wacji, Holandii, Szwecji i Węgier, a także reprezentanci Polskiej Akademii Nauk w osobach dyr. IHKM PAN prof. W. Hensla i kierownika Działu I IHKM PAN prof. dr Z. Rajewskiego; wygłosili oni referaty na temat rozwoju garncarstwa wczesnośredniowiecznego w Polsce oraz chronologii polskiej ceramiki wczesnośredniowiecznej. Uczestnicy konferencji powołali tymczasowy stały komitet dla podobnych spotkań, składający się z przedstawicieli zainteresowanych krajów (z ramienia Polski weszli do niego prof. prof. W. Hensel i Z. Rajewski), oraz tymczasowy komitet wykonawczy, w którym archeologów polskich reprezentuje prof. W. Hensel. Delegaci polscy po zakończeniu konferencji, oprócz zapoznania się ze zbiorami i placówkami archeologicznymi Berlina, wycieczki do grodziska w Poczdamie i Nedlitz (Niedzielice), odbyli podróż naukową do Budziszyna, połączoną ze zwiedzeniem okolicznych, bardzo interesujących grodzisk z epoki wspólnoty pierwotnej i wczesnego średniowiecza, np. w Wotrew (Ostro, pow. Kamenz), Drezna, Lipska, Jeny i Weimaru (w którego okolicy odwiedziono też znane starszomustierskie stanowisko paleolityczne Ehringsdorf¹). W Dreźnie i Lipsku (w uniwersytecie) obaj wygłosili prelekcje naukowe o etnogenezie Słowian (W. Hensel) i o odkryciach w Biskupinie (Z. Rajewski). Pobyt w NRD wykorzystano dla nawiązania ściślejszych kontaktów z archeologami NRD, NRF, a także niektórych krajów zachodnich. (WH)

SESJA SPRAWOZDAWCZA ARCHEOLOGÓW RADZIECKICH. W końcu kwietnia 1955 roku odbyła się w Moskwie doroczna konferencja sprawozdawcza archeologów i etnografów radzieckich, zorganizowana przez Wydział Historyczny AN ZSRR, Instytut Historii Kultury Materialnej AN ZSRR i Instytut Etnografii AN ZSRR. Sesja połączona była z pokazem najcenniejszych materiałów uzyskanych w ciągu 1954 roku wraz z dorobkiem drukowanym w tym czasie przez archeologów i etnografów radzieckich. Licznie obeszana konferencja ujawniła dalszy wydatny rozwój archeologii w Związku Radzieckim w minionym roku, wzbogacenie wiedzy o przeszłości kraju Rad od paleolitu po okres wczesnośredniowieczny. Niektóre nowe odkrycia, m. in. w zakresie paleolitu, przyniosły zmianę poglądów utrzymywanych dotąd w nauce światowej. Obrady odbywały się na zebraniach plenarnych i sekcyjnych, nieraz nad referatami rozwijała się nader żywa wymiana poglądów, w której także brali udział delegaci zagraniczni. W sesji obok przedstawicieli Bułgarii, Czechosłowacji i Rumunii brał także udział dyr. IHKM PAN prof. dr W. Hensel, który na jednym z posiedzeń plenarnych wygłosił odczyt z przeżroczami o kształtowaniu się wczesnofeudalnego państwa polskiego. Korzystając z zaproszenia Akademii Nauk ZSRR delegat Polski zapoznał się z placówkami archeologicznymi Moskwy i Leningradu, obok wystaw i magazynów archeologicznych zwiedził także pracownie naukowe i techniczne oraz szczegółowiej zaznajomił się z organizacją pracy naukowej i dydaktycznej w zakresie archeologii, co w stosunkowo krótkim okresie było możliwe tylko dzięki życzliwej i uczynnej pomocy kolegów radzieckich. Z zakresu nowszych zdobyczy miał możliwość zwiedzenia nowoorganizowanej przy Katedrze Archeologii Uniwersytetu Moskiewskiego im. Łomonosowa przez Kołczyzna pracowni metalograficznej, w której urządzeniami zapoznał go jej organizator. Pracownia posiada pełne, nowoczesne wyposażenie techniczne do wszelkich analiz metali. Jej zorganizowanie pozwala Kołczynowi, który jest równocześnie archeologiem (zastępca kierownika badań w Nowogrodzie) i meta-

¹ Zabytki paleolityczne znajdują się w trawertynie. Można tu śledzić jego proces tworzenia się, a zarazem ustalić historię osadnictwa na tym miejscu. W trawertynie zachowały się doskonale nie tylko narzędzia z tworzywa nieorganicznego, lecz także różne szczątki organiczne, tak że można doskonale ustalić m. in. florę. Dla znajomości najmłodszych faz starszego paleolitu posiada to miejsce wyjątkowe znaczenie.

lografem, osiągać znane, interesujące i nowatorskie rezultaty naukowe w zakresie badania narzędzi z metali czarnych z Rusi wczesnośredniowiecznej, które wykorzystane także w Polsce dały nowy zupełnie obraz pracy i osiągnięć polskiego kowalstwa wczesnośredniowiecznego (por. badania w Gdańsku, Opolu, w Poznaniu i Wolinie, a także szerszą pracę Jaskanisa dotyczącą całej Wielkopolski). Należy wreszcie zaznaczyć, że niezależnie od badacza radzieckiego podobne próby przeprowadza się również z pomyślnymi rezultatami we Francji. W Leningradzie duży postęp osiągnięto w zakresie konserwacji rozmaitych wytworów z materiałów organicznych (np. w Ermitażu). Wynaleziono nowe środki, które pozwalają na dobre zakonserwowanie nawet słabo zachowanych zabytków. Nie używa się już gipsu do ujęcia różnych kruchych przedmiotów w celu przewiezienia ich do pracowni, lecz stosuje się zabiegi powodujące stwardnienie obiektu, który przez zastosowanie innych środków można doprowadzić do stanu, w jakim go odkryto. W ten sposób np. można niemal „zeskalic” piasek i przywrócić go do stanu sypkiego. (WH)

KONFERENCJA ARCHEOLOGÓW WĘGIERSKICH. We wrześniu 1955 r. odbyła się w Budapeszcie konferencja archeologów węgierskich, w której, na zaproszenie Węgierskiej Akademii Nauk, brał także udział członek dyrekcji IHKM PAN prof. dr K. Majewski. Po konferencji odbył się objazd kilku stanowisk archeologicznych, a także zwiedzenie zbiorów archeologicznych Budapesztu.

WYMIANA NAUKOWA Z NRD. W czerwcu 1955 roku w ramach wymiany naukowej odbył podróż naukową po NRD, zwiedzając ważniejsze ośrodki archeologiczne, adiunkt IHKM PAN, mgr Jerzy Gąssowski.